

Sygn. akt IV CSK 76/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 lutego 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote (przewodniczący)

SSN Monika Koba (sprawozdawca)

SSN Roman Trzaskowski

w sprawie z powództwa J. M.
przeciwko Powszechnemu Zakładowi Ubezpieczeń Spółce Akcyjnej w Warszawie
o zadośćuczynienie i odszkodowanie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 6 lutego 2018 r.,
skargi kasacyjnej powódki
od wyroku Sądu Apelacyjnego w B.
z dnia 27 października 2016 r., sygn. akt I ACa .../16,

1) uchyla zaskarżony wyrok i zmienia wyrok Sądu Okręgowego w B. z dnia 31 marca 2016 r., sygn. akt I C .../15 w zakresie rozstrzygnięć zawartych w punktach II (drugim) i III (trzecim) w ten sposób, że:

a) zasądza od pozwanego Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej w Warszawie na rzecz powódki J. M. dalszą kwotę 60.000 (sześćdziesiąt tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 18 grudnia 2014 r.,

b) w miejsce kwoty 3450,28 zł zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 12.820,34 (dwanaście tysięcy osiemset dwadzieścia złotych i 34/100) tytułem zwrotu kosztów postępowania za pierwszą instancję,

2) zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 12.300 (dwanaście tysięcy trzysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego i kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Powódka J. M. domagała się zasądzenia od pozwanego Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej w Warszawie kwoty 170.000 zł (w tym 80.000 zł tytułem zadośćuczynienia oraz 90.000 zł tytułem odszkodowania), wraz z ustawowymi odsetkami, w związku ze śmiercią matki J.M..

Wyrokiem z dnia 27 października 2016 r. Sąd Apelacyjny w B. oddalił apelację powódki od wyroku Sądu Okręgowego w B. z dnia 31 marca 2016 r., którym zasądzono od pozwanego na rzecz powódki kwotę 110.000 zł (w tym 80.000 zł tytułem zadośćuczynienia i 30.000 zł tytułem odszkodowania) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 18 grudnia 2014 r., oddalając powództwo w zakresie żądanego przez powódkę odszkodowania w kwocie 60.000 zł.

Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia faktyczne i ocenę prawną dochodzonych przez powódkę roszczeń dokonaną przez Sąd Okręgowy, nie znajdując podstaw do zwiększenia odszkodowania o kwotę 60.000 zł.

Z poczynionych w sprawie ustaleń wynika, że w dniu 13 czerwca 2009 r. doszło do wypadku komunikacyjnego w którym zginęła matka powódki J. M. W chwili zdarzenia powódka miała siedem lat. Bezpośrednio przed wypadkiem zmarła zajmowała się wychowaniem powódki i jej młodszej siostry oraz pomagała mężowi w prowadzeniu działalności gospodarczej. Przed urodzeniem dzieci pracowała w biurze rachunkowym. Była silnie związana z dziećmi. Dla powódki matka była rodzicem pierwszoplanowym, bardzo przeżyła jej śmierć. W trakcie nauki czytania płakała przy każdej czytance, w której występowała postać matki, moczyła się w nocy. Z opinii biegłej psycholog wynika, że tragiczna śmierć matki skutkowałą zaburzeniem i brakiem pełnego zaspokajania podstawowych potrzeb psychicznych powódki. Stan ten skutkował zmianami w sferze emocjonalnej, mającymi swoje przełożenie na sferę funkcjonowania społecznego, a stwierdzony u powódki długotrwały uszczerbek na zdrowiu wynosi 3%. Wskazana jest w stosunku do powódki opieka psychologiczna w zakresie oddziaływań terapeutycznych w stosowaniu mechanizmów obronnych i nawiązywaniu kontaktów interpersonalnych. Z wysokim prawdopodobieństwem można przyjąć, że powódka będzie miała

kłopoty z utrzymywaniem prawidłowego poziomu lęku, neurotyczności i poczucia bezpieczeństwa.

Pozwany jako ubezpieczyciel sprawcy wypadku uznał swoją odpowiedzialność co do zasady. W toku postępowania likwidacyjnego wypłacił powódce kwotę 30.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę oraz kwotę 10.000 zł tytułem odszkodowania w związku z pogorszeniem się jej sytuacji życiowej.

Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko Sądu Okręgowego, że żądana przez powódkę tytułem odszkodowania kwota 90.000 zł, do której należy doliczyć kwotę 10.000 zł wypłaconą z tego tytułu przez pozwanego, jest znacznie zawyżona. Przyjął, że sytuacja życiowa powódki, która miała tylko siedem lat w momencie śmierci matki, uległa znacznemu pogorszeniu. Powódka bezpowrotnie utraciła wsparcie i pomoc matki w różnych sytuacjach życiowych. Negatywne emocje spowodowały długotrwały uszczerbek na zdrowiu powódki w wysokości 3%, a w przyszłości będzie potrzebowała wsparcia psychologicznego.

Oddalając apelację powódki opartą na zarzucie naruszenia art. 446 § 3 k.c., zaakceptował jednak ocenę Sądu Okręgowego, że odczuwalnym ekonomicznie, a jednocześnie stosownym odszkodowaniem należnym powódce jest kwota 40.000 zł, którą należało pomniejszyć o kwotę 10.000 zł wypłaconą z tego tytułu w toku postępowania likwidacyjnego. Uznał, że Sąd Okręgowy uwzględnił wszystkie okoliczności mające znaczenie dla określenia wysokości stosownego odszkodowania w tym wiek powódki, utratę wsparcia i pomocy matki w różnych sytuacjach życiowych, utratę możliwości wychowywania się w pełnej rodzinie naturalnej, a także uszczerbek na zdrowiu powódki, wywołujący potrzebę wsparcia psychologicznego. Wskazał, że z poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych nie wynika, by aktualna sytuacja materialna powódki na skutek śmierci matki uległa znaczącej zmianie, uzasadniającej zwiększenie przyznanego przez Sąd Okręgowy odszkodowania. Miał na względzie, że powódka znajduje się pod opieką ojca, który nadal prowadzi działalność gospodarczą. Wprawdzie wykazywane z tej działalności dochody po śmierci matki powódki uległy obniżeniu, ale było to następstwem zwiększenia kosztów uzyskania przychodów, przy jednoczesnym zwiększeniu

przychodów, co nie pozwala stwierdzić, by między śmiercią matki powódki, a zmniejszeniem dochodów z działalności gospodarczej istniał związek przyczynowy. Uznał, że z przeprowadzonych w sprawie dowodów nie wynika także, by matka powódki planowała rozpoczęcie działalności gospodarczej. Podkreślił, że śmierć matki stanowi dla dziecka jedną z najbardziej dotkliwych krzywd i zawsze rzutuje na jego dalsze życie. Dostrzegł, że pogorszenie sytuacji powódki jest zauważalne w aspekcie niematerialnym, skoro utraciła ona możliwość wychowywania się w pełnej rodzinie naturalnej. Przyjął jednak, że brak matki w pewnym zakresie łagodzi powódce obecność w jej życiu drugiej żony ojca, z którą relacje układają się co do zasady prawidłowo.

Miał również na względzie, że powódka tytułem zadośćuczynienia prawomocnie uzyskała kwotę 80.000 zł, co łącznie z wypłaconą jej w toku postępowania likwidacyjnego kwotą 30.000 zł z tego tytułu, stanowi kwotę 110.000 zł. Stanął na stanowisku, że taka kwota umożliwi powódce złagodzenie doznanej krzywdy i pomoże w dostosowaniu się do nowej sytuacji.

W skardze kasacyjnej powódka zarzuciła naruszenie art. 446 § 3 k.c. poprzez błędną wykładnię, polegającą na oczywiście nieodpowiedniej ocenie przyjętych kryteriów ustalania wysokości stosownego odszkodowania w odniesieniu do ustalonej podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, skutkującej uznaniem, że kwota 40.000 zł jest odpowiednia do zakresu i stopnia pogorszenia się sytuacji rodzinnej i majątkowej małoletniej powódki, w sytuacji, gdy prawidłowa ocena tych kryteriów prowadzi do wniosku, iż zakres i stopień znacznego pogorszenia się sytuacji rodzinnej i majątkowej małoletniej powódki wskazuje na zasadność ustalenia stosownego odszkodowania na poziomie 100.000 zł.

Wskazując na powyższy zarzut, skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w części oddalającej apelację co do dalszej kwoty stosownego odszkodowania i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez podwyższenie zasądzonej w punkcie I wyroku Sądu Okręgowego w B. kwoty do 170.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 18 grudnia 2014 r. oraz zasądzenie kosztów postępowania za obie instancje, z uwzględnieniem kosztów postępowania kasacyjnego, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w części

oddalającej apelację i przekazanie w tym zakresie sprawy do ponownego rozpoznania.

Pozwany wniósł o oddalenie skargi kasacyjnej i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Po przywróceniu przez ustawodawcę w art. 446 § 4 k.c. zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę wskutek śmierci osoby najbliższej, nie ma podstaw do uznawania, że stosownym odszkodowaniem w rozumieniu art. 446 § 3 k.c. objęte są także niekorzystne zmiany w sferze dóbr niemajątkowych najbliższych członków rodziny osoby zmarłej. W aktualnym stanie prawnym zdezaktualizowało się zatem, dominujące uprzednio w orzecnictwie Sądu Najwyższego stanowisko, że stosowne odszkodowanie, o którym mowa w art. 446 § 3 k.c., ma charakter mieszany, obejmując swoim zakresem zarówno niezajdujące pokrycia w rencie przysługującej na podstawie art. 446 § 2 k.c. uszczerbki majątkowe, jak i uszczerbki niemajątkowe związane ze znacznym pogorszeniem sytuacji życiowej, gdyż ze względu na ścisłe powiązanie i wzajemne oddziaływanie skutków śmierci członka najbliższej rodziny w sferze przeżyć emocjonalnych i w sferze szeroko ujmowanej sytuacji materialnej, nie można jednych z tych skutków rozpatrywać w oderwaniu od drugich (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2004 r., V CK 269/03, nie publ., z dnia 24 października 2007 r., IV CSK 192/07, OSNC – ZD 2008, nr C, poz. 86, z dnia 16 kwietnia 2008 r., V CSK 544/07, nie publ., z dnia 24 września 2010 r., IV CSK 79/10, nie publ., i z dnia 26 listopada 2010 r., IV CSK 170/10, nie publ.).

W konsekwencji przyjęć należy, że roszczenie odszkodowawcze z art. 446 § 3 k.c. kompensuje tylko szkodę majątkową, a szkoda niemajątkowa może w nim znaleźć odbicie jedynie pośrednio, o tyle tylko, o ile wywołuje lub zwiększa zakres szkody majątkowej. Nie ma zatem podstaw, by w odszkodowaniu uwzględniać akcentowane przez skarżącą uszczerbki niemajątkowe w postaci cierpień psychicznych, utraty stabilizacji i poczucia bezpieczeństwa, poczucia sieroctwa, pozbawienia udziału matki w życiu dziecka, jego rozwoju, dorastaniu, dojrzewaniu, obniżenia aktywności życiowej, pogorszenia stanu zdrowia, poczucia pustki,

smutku, żalu, uczucia osamotnienia, utraty wsparcia, zaburzenia w prawidłowym funkcjonowaniu rodziny (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 3 czerwca 2011 r., III CSK 279/10, OSP 2012, nr 4, poz. 44, z dnia 17 kwietnia 2015 r., III CSK 173/14, nie publ., i z dnia 20 sierpnia 2015 r., II CSK 594/14, nie publ.). Przy ustalaniu tego odszkodowania podlegają natomiast rozważeniu inne czynniki niematerialne, nie podlegające uwzględnieniu przy zastosowaniu art. 446 § 4 k.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 lipca 2014 r., III CSK 193/13, nie publ.).

Argumentacja skargi kasacyjnej wskazuje, że skarżąca upatruje podstaw do zwiększenia odszkodowania między innymi w doznanej przez siebie szkodzie niemajątkowej. W tym zakresie na jej rzecz zasądzono prawomocnie 80.000 zł i przyznano w postępowaniu likwidacyjnym 30.000 zł zadośćuczynienia (łącznie 110.000 zł), a ten sam uszczerbek niemajątkowy nie może być kompensowany dwukrotnie, zadośćuczynienie i odszkodowanie mają bowiem na celu naprawienie innych szkód. Ponadto powódka wielokrotnie w motywach skargi zamiennie używa pojęcia zadośćuczynienia i odszkodowania i błędnie odwołuje się do roszczenia najbliższych członków rodziny zmarłego o przyznanie stosownego zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę (art. 446 § 4 k.c.), które zmierza do zaspokojenia szkody niematerialnej i jest rodzajowo i normatywnie odmienne od roszczenia o przyznanie stosownego odszkodowania określonego w art. 446 § 3 k.c. Stanowisko skarżącej jest bezpodstawne, przedmiotem sporu w postępowaniu kasacyjnym jest bowiem wyłącznie odszkodowanie, a uszczerbek o charakterze niemajątkowym, w obecnym stanie prawnym powinien być wyrównywany na podstawie art. 446 § 4 k.c. i taką rekompensatę powódka uzyskała.

Nie ma także racji skarżąca odwołując się do mającej mieć miejsce dysproporcji między kwotą przyznanego jej odszkodowania, a kwotą ustalaną z tego tytułu przez sądy w przypadku zerwania więzi rodzinnej. Skarżąca formułując ten zarzut, po raz kolejny nie dostrzega różnicy między zadośćuczynieniem przyznawanym na podstawie art. 446 § 4 k.c. lub 448 w zw. z art. 24 § 1 k.c., a odszkodowaniem zasądzanym na podstawie art. 446 § 3 k.c. Ponadto szczególny charakter szkody rekompensowanej „stosownym”, a nie „należnym” odszkodowaniem oznacza potrzebę daleko idącej indywidualizacji

zakresu świadczeń przysługujących na podstawie art. 446 § 3 k.c. Nie ma bowiem wątpliwości, że zakres stosownego odszkodowania z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej jest uzależniony od sytuacji majątkowej i życiowej rodziny, statusu majątkowego zmarłego i jego możliwości zarobkowych.

Sąd Najwyższy przy rozpoznawaniu skargi kasacyjnej jest związany podstawą faktyczną zaskarżonego orzeczenia, a w postępowaniu kasacyjnym nie jest dopuszczalne powoływanie nowych faktów i dowodów, ani kwestionowanie oceny dowodów, dokonanej przez Sąd drugiej instancji (art. 398¹³ § 2 i 398³ § 3 k.p.c.). Zasady tej nie respektuje skarżąca, twierdząc, że po śmierci jej matki miał miejsce spadek dochodów w firmie prowadzonej przez ojca lub odwołując się do faktów, które nie zostały ustalone przez Sąd Apelacyjny. Kwestie te, jako uchylające się od kontroli kasacyjnej, nie mogą być przedmiotem oceny Sądu Najwyższego, skoro w skardze nie zgłoszono żadnych zarzutów w ramach drugiej podstawy kasacyjnej (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.). Również na etapie postępowania apelacyjnego skarżąca nie kwestionowała ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd Okręgowy, które zaaprobował Sąd Apelacyjny, ani nie zgłaszała żadnych zarzutów naruszenia prawa procesowego.

Zadośćuczynienie zasądzone na podstawie art. 446 § 4 k.c. nie jest zależne od pogorszenia sytuacji materialnej osoby uprawnionej i poniesienia szkody majątkowej, a jego celem jest kompensacja doznanej krzywdy, a więc złagodzenie cierpienia psychicznego wywołanego śmiercią osoby najbliższej. Znaczne pogorszenie sytuacji życiowej, o którym mowa w art. 446 § 3 k.c., obejmuje natomiast niekorzystne zmiany bezpośrednio w sytuacji materialnej najbliższych członków rodziny zmarłego (nie wyczerpujące hipotezy art. 446 § 2 k.c.), jak też zmiany w sferze dóbr niematerialnych, ale wyłącznie takie, które rzutują na ich sytuację materialną i nie zostały wyrównane zadośćuczynieniem na podstawie art. 446 § 4 k.c. Mogą to być skutki majątkowe bardzo trudne do uchwycenia i precyzyjnego wymierzenia, które jednak w świetle zasad logiki, zdrowego rozsądku i doświadczenia życiowego prowadzą do wniosku, że doszło do znacznego pogorszenia w sytuacji materialnej poszkodowanego.

Sąd Okręgowy przyznając powódce odszkodowanie na podstawie art. 446 § 3 k.c. w kwocie 30.000 zł, prawomocnie przesądził, że zrealizowana została przesłanka jego przyznania w postaci znacznego pogorszenia sytuacji materialnej powódki. Sąd Apelacyjny natomiast, oddalając apelację powódki ukierunkowaną na zwiększenie wysokości odszkodowania, dostatecznie nie uwzględnił, że powinno ono odpowiadać pełnej wysokości poniesionej szkody (361 § 2 k.c.).

Sąd Apelacyjny przyjął, że powódka nie udowodniła, by na skutek śmierci jej matki, doszło do obniżenia dochodów z prowadzonej przez ojca działalności gospodarczej. Nie wziął jednak pod uwagę, że znaczne pogorszenie sytuacji życiowej uprawnionego w rozumieniu art. 446 § 3 k.c. obejmuje szkody materialne trudne do udowodnienia i przez to nieznajdujące pokrycia w rencie należnej na podstawie art. 446 § 2 k.c. Pogorszenia sytuacji życiowej nie można sprowadzać do prostego zmniejszenia dochodów lub zwiększenia wydatków członków rodziny zmarłego. Ponadto odszkodowanie za pogorszenie sytuacji życiowej, powinno obejmować rozmiary ujemnych następstw natury majątkowej zarówno już istniejących, jak i dających się przewidzieć w przyszłości, w świetle zasad doświadczenia życiowego. Należy do nich między innymi położenie małoletniego dziecka wskutek niemożności uwzględnienia przy wymiarze renty świadczeń zmarłego rodzica spełnianych ponad obowiązek alimentacyjny, niemożność skorzystania z możliwości majątkowych zmarłego gdyby żył, w tym wsparcia materialnego w starcie w dorosłe życie, a także konsekwencje utraty rodzica, który współdziałał w wychowaniu i pieczy nad dzieckiem. Ocena zakresu pogorszenia sytuacji życiowej członka rodziny, nie może się odnosić tylko do stanu z dnia śmierci poszkodowanego, ale musi prowadzić do porównania hipotetycznego stanu odzwierciedlającego sytuację, w jakiej w przyszłości znajdowałby się bliski zmarłego, do sytuacji w jakiej znajduje się w związku ze śmiercią poszkodowanego.

Z poczynionych w sprawie ustaleń wynika, że matka małoletniej powódki miała wykształcenie ekonomiczne i z tej przyczyny zajmowała się w przedsiębiorstwie prowadzonym przez męża księgowością i finansami, sprawując jednocześnie bieżącą pieczę nad powódką i jej młodszą siostrą. Uzasadniony jest zatem wniosek, że matka przyczyniałaby się do wyższego

standardu życia powódki, która mogłaby liczyć na jej pomoc materialną w przyszłości. Ponadto, Sąd Apelacyjny niedostatecznie uwzględnił przy wymiarze odszkodowania, że utrata przez dziecko osobistych starań matki o jego utrzymanie i wychowanie (do których wyłącznie może się ograniczać wykonanie obowiązku alimentacyjnego – art. 135 § 2 k.r.o.) stanowi o pogorszeniu sytuacji życiowej dziecka uzasadniającym odszkodowanie na podstawie art. 446 § 3 k.c. Utrata możliwości uzyskania pomocy przy prowadzeniu gospodarstwa domowego i wychowaniu dzieci niewątpliwie przekłada się na sytuację materialną rodziny. Jeżeli zaś utrata ta dotyczy także świadczonych przez matkę dziecka usług, które nie wymagają jej osobistych starań, to powstała w ten sposób szkoda podlega wyrównaniu w postaci renty (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 lutego 1968 r., I CR 654/67, OSNC 1969, nr 1, poz. 14).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalił się także pogląd, że prawidłowa wykładnia określenia „stosowne odszkodowanie” w rozumieniu art. 446 § 3 k.c. powinna uwzględniać okoliczności konkretnej sprawy, ale także wartość ekonomiczną odszkodowania. Musi ono wyrażać taką kwotę, która odczuwalna jest jako realne, adekwatne przysporzenie zarówno przez uprawnionego, jak i z obiektywnego punktu widzenia uwzględniającego ocenę większości rozsądnie myślących ludzi (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 30 czerwca 2004 r., IV CK 445/03, M. Prawn. 2006, nr 6, str. 315 i z dnia 11 lipca 2012 r., II CSK 677/11, nie publ.). Określenie stosownego odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej małoletniego dziecka na poziomie 40.000 zł (z uwzględnieniem kwoty 10.000 zł wypłaconej w toku likwidacji szkody) wymogu tego nie realizuje.

Stosownym odszkodowaniem w okolicznościach sprawy, uwzględniającym zasadę pełnego odszkodowania i jego funkcję kompensacyjną, a także wszystkie kryteria brane pod uwagę przy ocenie pogorszenia sytuacji życiowej osoby najbliższej, w tym trudno wymierzalne wartości ekonomiczne, będzie kwota 100.000 zł. Uzasadniało to uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez uwzględnienie apelacji powódki w całości i zmianę wyroku Sądu Okręgowego w B. w części oddalającej powództwo (punkt II) poprzez zasądzenie na rzecz powódki dalszej kwoty 60.000 zł (ponad zasądzoną w punkcie I wyroku kwotę 110.000 zł) z ustawowymi odsetkami od dnia 18 grudnia

2014 r. Konsekwencją uwzględnienia apelacji powódki była zmiana rozstrzygnięcia o kosztach postępowania za pierwszą instancję (punkt III) i obciążenie tymi kosztami w całości pozwanego, poprzez zasądzenie na rzecz powódki w miejsce kwoty 3450, 28 zł kwoty 12.820,34 zł (art. 108 § 1, art. 98 § 1 i 3 k.p.c.). Na kwotę tą złożyła się opłata od pozwu - 8.500 zł (k. 8), zrealizowana zaliczka uiszczona na poczet wynagrodzenia biegłego - 703,34 zł (k. 51, k. 64 i k. 89) oraz koszty zastępstwa procesowego (3617 zł). Kosztami postępowania apelacyjnego i kasacyjnego w kwocie łącznej 12.300 zł obciążono analogicznie w całości pozwanego stosownie do ostatecznego wyniku sprawy. Na koszty te złożyła się opłata od apelacji – 3.000 zł (k. 97) i skargi kasacyjnej – 3.000 zł (k. 121), koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym – 3.600 zł i w postępowaniu kasacyjnym – 2.700 zł. Należne skarżącej koszty zastępstwa procesowego za poszczególne instancje naliczono stosownie do zmieniających się w toku sprawy rozporządzeń Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 28 września 2002 r. (jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 461, ze zm.), z dnia 22 października 2015 r. (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800) oraz w brzmieniu uwzględniającym zmianę wprowadzoną rozporządzeniem z dnia 3 października 2016 r. (Dz.U. z 2016 r., poz. 1668) z uwzględnieniem § 21 rozporządzenia z dnia 22 października 2015 r. i § 2 rozporządzenia z dnia 3 października 2016 r.

Z przytoczonych względów na podstawie art. 398¹⁶ k.p.c. orzeczono jak w sentencji.

kc

aj

aj